

לז'אן דוד יש טעם משובח ביותר ותחושה מעולה לצבעוניות נעימה ועשירה ולקומפוזיציה מעוצבת חלק. אין הוא מנסה להביע תוכן או מערכת התייחסויות לעולם החיצוני ו/או למבנה הצורני-ציורי אותו הוא מעצב, אלא ליצור מוצר יפה ככל האפשר. בכך הוא גם מצליח. ביכולת ובכישרון הוא מתבל את ציוריו בהישגים שהתגלו באמנות האופטית (אופ-ארט), משחקי החומר (כפי שהופיעו אצל דובופה ואחרים), בגראפיקה של שימוש באותיות ומספרים, בתגליות של פול קליי, פרננד לז'ה ודלונוי, ובסוג הרומנטיקה שאפיין את המודעות והגראפיקה (בחלקה, מפרי מכחולו הוא) של "תל אביב הקטנה" וסגנון תחילת המאה וסוף המאה הקודמת. הוא מצליח לעכל ולארגן יסודות שונים אלה ולעצב מהם מוצגים אורגניים ויפים. אפילו אם אי אפשר למצוא קו אחיד המנחה ועובר בכל התערוכה (להוציא את טעמו הטוב של ז'אן דוד), אפשר למצוא, ללא ספק, שכל ציור וציור נעשה במקשה אחידה ושלמה בפני עצמה. יחד עם כל זאת, חסר בתערוכה פן אחר של האמנות הפלסטית - הצד של הציור כאמנות שאינה עוסקת רק באסתטיציסטי והיפה אלא גם מבטאת תכנים חוויתיים שמעבר ל"יפה ונעים לעין". רמברנדט, פיקאסו, גרינוואלד וגויא אינם תמיד יפים. היפה בציוריהם הוא מעין מוצר לוואי, השואב את חיותו מביטוייה של אמת פנימית. אמת זו היא המשכנעת את הצופה שאמנותם היא גם יפה; יצירה חשובה - גם היא נתפסת לעיתים קרובות בתחילה כ"מכוערת", ולאחר מכן מפורשת מתוך החוויה האמנותית אותה היא מקנה, כיפה. היפוכו של דבר אינו נכון.

יכולתו הטכנית של ז'אן דוד, טעמו המשובח, חוש מפותח לצבע וקומפוזיציה ויכולת המצאה עשירה, מאפשרים לו ליצור ציורים שהינם תמיד ברמה גבוהה וביצוע מעולה. יתר על כן, נוסף בכמה מהם גם גוון נעים של שעשוע, הומור ואפילו פיוט קל. יחד עם כל אלה - זהו ציור גראפי ואסתטיציסטי מובהק. זה כוחו של הצייר (אם אמנם זוהי מעלה) וזאת גם חולשתו (אם אמנם זוהי חולשה).

חמישה אמנים במוזיאון באר-שבע

הארץ / 3.6.66 / תע' קבוצתית / מוזיאון באר-שבע

פעילותו של מוזיאון הנגב בבאר-שבע, שהחלה להיות סדירה לפני שנתיים בלבד, מספקת עתה לעיר הנגב מקום תצוגה ברמה גבוהה למדי. בתערוכה העכשווית מוצגים חמישה אמנים תושבי באר-שבע.

משה אגמון מציג ארבעה ציורים, שהם הד חיזור למדי מהאקספרסיוניזם שאפיין צייר זה בעבר. הציור הפך מסוגנן, ספרותי מאוד וחסר תנופה בביצועו. יש קצב ומתח במבנה החוזר של פיתול וקפיצות. אך העיבוד הצבעוני - שכבות שקופות (שנעשו באורח מרושל במקצת) מקפידות את הקצב הצורני ומותירות רק אספקט דקורטיבי-אילוסטרטיבי. שושנה אופרכט מציגה רישומים צבעוניים בסגנון נאיבי-פיוטי. המאחד את הרישומים

הוא הניסיון למסור בצורה ראשונית, הקרוב לעיתים משהו לפול קליי, את הנשוא. יחד עם זאת, אין עדיין סגנון אחיד באשר לדרך העיצוב הציורי. בלשון אחרת, המאחד הוא יותר התוכן וזווית ההתייחסות הרגשית, מאשר הפתרון והעיצוב הציוריים.

תמר איתן מציגה פסלים מחומר שרוף ומעץ. יש עוצמה רבה בפסלי החומר ותחושה עמוקה לנפח. יש כאן אפילו רמז למה שייקרא אולי פעם אמנות ישראלית; פגם קטן בכמה מפסלים אלה הוא ההעזרות בזיגוג, המטשטשת לעיתים את החומריות המיוחדת.

משה ואזנה מציג ציורי חומר, בהם הוא משתמש בחומרים פולימריים לבניית צורות דקורטיביות העשויות בסגנון מעוטר וקרוב לערבסקה. יש בציורים אלה, בעלי צבע המתכת, התקרבות מסוימת ל"ציורי האותיות באבן" של קסטל. חלקלקות החומרים מותירה הרגשה כאילו מוגש כאן העתק מחומרים פלסטיים של מקור בעל ערך גדול יותר.

שלושת פסליה של חוה מחותן הינם, ליד אלה של תמר איתן, העבודות החשובות ביותר בתערוכה. המתח שאמנית זו משיגה בהצבת נפחים זה ליד זה, היכולת ליצור עוצמה ברמזים קוויים החרוטים בעץ ("הקרבה" - תבליט) יכולים לשמש דוגמה מאלפת לצמצום באמצעים ולתחושת מבנה בגישה.

נתן סיניאביץ מציג תשעה קולאזים, בהם ניכרת עדיין נטייה להסתכל על מדיום זה בעיניים של ציור צבע טאשיסטי במקצת. הקולאזים גרושים - גם אם נוצר בהם שיווי משקל צורני וצבעוני נאות - ומעייפים במקצת. התערוכה בכללותה היא ברמה גבוהה למדי ורחוקה מן השגרה.

יוסף גטניו

"יוסף גטניו" / הארץ / 10.6.66 / תע' יחיד / גלריה "דוגית" / תל-אביב

ציורו של יוסף גטניו, שכבר בתערוכתו הראשונה לפני כמה שנים הופיע כצייר בשל למדי, לא עבר תמורות ניכרות. צבעיו נתעדנו ויכולתו כקולוריסט מופגנת יותר, אך הגישה הבסיסית עליה בנוי ונשען ציורו נותרה עקרונית כפי שהיתה: מבנה תשתית רישומי, שהוא אקספרסיוניסטי מובהק, המשמש בסיס למרקם צבעוני עשיר מאוד, מעוצב בשיטה אימפרסיוניסטית. בעייתיים במקצת הם היחסים בין שני רבדים שונים אלה בציורו של גטניו: רישום התשתית האקספרסיוניסטי יש בו מתח, דינאמיות, עיוות המושא לצורך ביטוי חריף יותר ותנועה כמעט בארוקית; הצבעוניות, לעומת זאת, משתברת לגווני-גווני, לפי מיטב המסורת האימפרסיוניסטית (גטניו קרוב, מבחינת העושר הצבעוני, לבונאר) וסטאטית במהותה - ובכך מתעלמת לגמרי מהאספקט הדינאמי-הבעתי של רישום התשתית. לאמיתו של דבר, נראה שעדיף להתרשם מהמרקם הצבעוני המגוון והרותת מאשר לעקוב אחרי היחסים שבין מרקם זה ולמבנה הבסיסי האקספרסיוניסטי: אם מתייחסים לצבעוניות בלבד, מהווה ציורו של גטניו חג צבעוני לעין.